

Постхладноратовски, постполитички, посттрауматски стрес

Српска јавност скоро да није имала прилике да се прибере после хладног туша који је уследио са саопштавањем мишљења Међународног суда правде у Хагу („међународна правда“, изгледа, баш не успева у том граду), а српска дипломатија јој је већ припремила нову врућу тему – предлог резолуције Генералне скупштине ОУН, која би требало да изведе „политичке закључке“ из „правног става“ изнетог у Суду. Више него текст предлога, домаћу и светску јавност је пре свега запрепастила сама спремност српске стране да настави са истом политиком, линијом аргументације и институционалним процедурама које су, како се свима чинило, доживеле убедљив и коначан пораз у Хагу. Треба имати на уму да су ову „српску резолуцију“, назовимо је слободно тако, на нож дочекали најистакнутији делатници, како у домаћој, тако и у међународној јавности, а у самој Србији, подједнако и припадници опозиције и власти, и медијско-идеолошке „елите“ и њених најгласнијих критичара. Сви су они, свако из својих разлога, за то да се на нешто „стави тачка“, да се направи некакав „темељни рез“, односно да се суочимо са неком „реалношћу“. Сви они, амбасадори САД, Британије и Немачке, те њиховим министри, емисари и специјални представници, као и овдашњи лидери опозиције (како „праве“, тако и „лажне“), вође НВО сектора, новинари и уредници, сви се слажу да се више од десет година „косовске политике“ Србије, једине политике у којој је током „двехиљадитих“ остварен какав-такав континуитет, дефинитивно изјаловило са фијаском у Хагу.

Сви они, амбасадори САД, Британије и Немачке, те њиховим министри, емисари и специјални представници, као и овдашњи лидери опозиције (како „праве“, тако и „лажне“), вође НВО сектора, новинари и уредници, сви се слажу да се више од десет година „косовске политике“ Србије, једине политике у којој је током „двехиљадитих“ остварен какав-такав континуитет, дефинитивно изјаловило са фијаском у Хагу.

Ко је ту крив и ко кога за шта оптужује, у овом тренутку мање је битно (иако се управо о

томе највише расправља). Ова политичка, идеолошка и реторичка титаномација ковитла се око документа српске резолуције, па је његов садржај и могући међународни значај (или безначајност, како многи тврде) оно што у ствари треба узети у разматрање. Ужасно је много нејасноћа, дезинформација и махинација обавило овај изванредно кратки спис, а критике против њега на српском медијском небу су толико учестале, да се неко са правом може запитати како он уопште опстаје све ове недеље, када га листом сви критикују, оспоравају и омаловажавају. Да ли је могуће да сва снага те резолуције почива у апсолутној контроли јавног и политичког простора од стране председника Тадића? Или она ипак има своју тежину?

Кренимо од почетка. „Српска резолуција“, поред дипломатски двосмисленог позива српске и албанске стране на „миран дијалог“ у циљу достизања „узајамно прихватљивог решења“, у основи садржи три кључне ставке, од којих су све три подједнако критиковане и од стране снага које сматрају да Србија не би требало да полаже икаква права на „неповратно-независно и суверено Косово у међународно признатим границама“, и од стране снага које начелно сматрају да је сваки разговор на тему КиМ који излази из оквира преамбуле Устава Србије и резолуције 1244 у потенцији чин националне велеиздаје. Да кренемо редом.

Шта оно рекосте?

Пре свега, српски предлог резолуције, будући да по протоколу мора да представља резиме судског процеса који је покренут на захтев Генералне скупштине, а на иницијативу Србије, мора на неки начин да се суочи са мишљењем МСП, које је, у најмању руку, крајње неповољно по наше ставове (и опстанак наше државе). Она се са њиме „суочава“ управо на онај начин на који се Међународни суд правде суочио са чињеницом противправног, насилног комадања једне државе-чланице Уједињених нација – игнорише га. Уосталом, зашто да измишљамо топлу воду – ако је тренд у међународном праву да се сви правимо луди и игноришемо све што нама не иде на руку, онда „слободна интерпретација“ судског мишљења, која повлачи да се МСП, заправо, *није ни изјаснио*

о легалности албанске сецесије од Србије, представља још и најмање искривљавање и изврдавање истине, у поређењу са свиме што смо током последњих година видели везано за косовски проблем. Ако суд није могао да скупипетљу и каже „да, једнострана сецесија од признате државе може бити легална“, односно „не, проглашење независности мимо важеће резолуције Савета безбедности и оснивачке повеље ОУН не може бити легално“, зашто би му ми придавали више значаја него што га је он придао самоме себи?

САД, главни коловођа у целој овој судској ујдурми, природно су се одглумили наивност. Њихов аргумент, који одјекује из уста дежурних домаћих (евро)атлантиста и „слободних“ (читај „либералних“) медија и НВО, гласи „сами сте тражили мишљење суда, сада морате и да га уважите“. Са истом ароганцијом са којом су нас упозорили на „повреду суверене територије САД“ када је запаљена њихова амбасада неколико дана након што су они на сувереној територији Србије прогласили другу државу, америчке дипломате позвале су нас „поштујемо међународно право“ и „уклонимо институционе препреке косовској држави“. Домаћа јавност је насела – и сада нас читав низ суграђана убеђује да имамо „обавезу“ да се „помиримо са судбином“, обавезу не правну (јер је мишљење Суда правно необавезујуће), већ *моралну* – јер смо ми то мишљење тражили. На овој интерпретацији нарочито инсистирају они, који су се од почетка противили изношењу питања пред МСП, а који у овом катастрофичком тумачењу не виде ништа друго, сем потврде да су „све време били у праву“.

Домаћа јавност је насела – и сада нас читав низ суграђана убеђује да имамо „обавезу“ да се „помиримо са судбином“, обавезу не правну (јер је мишљење Суда правно необавезујуће), већ *моралну* – јер смо ми то мишљење тражили. На овој интерпретацији нарочито инсистирају они, који су се од почетка противили изношењу питања пред МСП, а који у овом катастрофичком тумачењу не виде ништа друго, сем потврде да су „све време били у праву“.

Истовремено, не може, а да се не примети да је Американцима, Албанцима и друштву неопходно да, по Србе *чак и тако неповољну пресуду*, додатно искриве и навуку на своју воденицу, потпуно насилно потурајући у текст мишљења омиљену америчку тезу о „посебном случају“, о коме нигде није било речи. Заправо, у том мишљењу тешко да је и било речи о нечему, али када часни суци из Хага већ нису били спремни да кажу „независност је легална, Срби немају право на Косово“, ко може да нас криви што ми нисмо били спремни да им ту реченицу ставимо у уста?

Отцепљење, лудом радовање

Када је мишљење Суда на овај начин суптилно дисквалификовано (каже се „узето у обзир“), на сцену ступа други став, у резолуцији иначе постављен у уводну реченицу, а то је да „једностран сецесија не може бити прихватљив начин решавања територијалних питања“. Овде је важно напоменути, далеко од тога да је у питању саморазумљива истина, ако у питању и јесте скоро једногласан став целе српске „патриотске јавности“, као и доброг дела „политичке и интелектуалне елите“. У

савременом свету, питање једностране сецесије је отворен политиколошки проблем, баш као и питање суверености. Читав низ угледних политиколога, углавном либералног усмерења (што их никако не дисквалификује као компетентне) сматра да свака група, под условом да испуњава низ критеријума, који се могу на овај или онај начин дефинисати, полаже право на отцепљење од матичне државе. Ова група интелектуалаца, међутим, нема никакав проблем са „пуштањем духа из боце“ и отварањем серије процеса који би довели до општег прекрајања граница у Европи и свету, за њих нема разлике између Косова на једној, и Абхазије, Баскије или Републике Српске на другој страни. Њихови гласови се чују све гласније и чине значајан део одјека контроверзне пресуде МСП. Они су ту да се постарају да српска теза о „опасном преседану“ не падне у воду, јер за њих необавезујуће мишљење суда у Хагу значи необавезујући значај принципа територијалне целовитости суверених држава.

Срећом по Србију, велика већина чланица ОУН не дели ово крајње либерално становиште. Штавише, гарантовање да ће преосталих 191 чланица бити спремне да подрже њихову сувереност и неповредивост територије представља један од главних разлога што су се толике земље уопште и учланиле у ову организацију. Стога је велика већина чланица ОУН, ако не листом све до последње, спремна да стане иза српске тезе о неприхватљивости једностране сецесије. Велики број њих, међутим, сматра да су САД, са својим свеprisутним војним, економским и политичким пипцима, кудикамо сигурнији гарант суверености од Повеље УН и кудикамо већа претња њиховој територијалној целовитости од „неке тамо“ сецесије на Балкану. И стога великом броју чланица не одговара да се у контексту Косова уопште помиње питање једностране сецесије. Као да никоме није јасно шта је у питању, без обзира како се зове.

Дављење у тами

То нас, најзад, доводи до последње и кључне ставке српске резолуције, истовремено оне која свима највише бode очи, и око које се, како се чини, највише укрштају копља: Србија позива Уједињене нације да отворе званичну расправу о питању Косова на редовном заседању Генералне скупштине. Правно гледано, нема ништа логичније од овога. Међународни суд правде, под патронатом Уједињених нација, одбацио је питање независности Косова као питање међународног *права* и прогласио га питањем међународне *политике*, оградивши се од „политичких интерпретација“ које могу да уследе. Шта је природније од позива да се унутар најугледнијег демократског форума глобалне политике, који, још увек и упркос свему, представља Генерална скупштина ОУН, поведе отворена расправа о политичкој природи сецесије Косова и њеним политичким последицама?

Шта је природније од позива да се унутар најугледнијег демократског форума глобалне политике, који, још увек и упркос свему, представља Генерална скупштина ОУН, поведе отворена расправа о политичкој природи сецесије Косова и њеним политичким последицама?

Са једне стране, западни покровитељи косовских Албанаца, преко својих гласника и гласноговорника који опседају Београд последњих недеља, саопштили су нам да су „изненађени и увређени“ нашим потезањем овог захтева „без питања“, односно без консултације на тему да ли, можда, они нису расположени да о својим спољнополитичким хировима и дипломатском авантуризму разговарају са оним стотинама потенцијалних жртава те и такве политике. Американцима, Британцима и осталим не одговара управо оно што је суштина српске резолуције – позив Уједињеним нацијама да буду оно зарад чега су основане, демократска подршка равноправних народа земљи угроженој империјализмом, хегемонијом и силецијством јачих и богатијих од ње. Американци и савезници су, како је то изванредно рекао Милорад Екмечић у недавном интервјуу, навикли да „у тами даве мале државе и народе“ и веома су незадовољни ако се жртва копрца, рита и дозива у помоћ.

Истовремено, на домаћој сцени, опозициона јавност, дубоко резигнирана досадашњим узурпацијама међународних институција и суштински неповерљива према ауторитету Генералне скупштине, уз то добрано слуђена вишенедељним медијским извртањем и увртањем истине, зачинивши све то пословичним ниподаштавањем према земљама које су се до сада показале као искрени и поуздани савезници Србије (попут Румуније, Либије или Индије), допустила је себи да понавља исте аргументе који се могу чути из уста наших осведочених непријатеља.

Један такав аргумент гласи: „зашто би се замерали ЕУ и САД, покретањем њима непријатног питања пред Генералном скупштином УН, када су добре шансе да ћемо тамо изгубити, а све и да добијемо, то неће имати никакву тежину, јер резолуције ГС ОУН нису обавезујуће“?

Један такав аргумент гласи: „зашто би се замерали ЕУ и САД, покретањем њима непријатног питања пред Генералном скупштином УН, када су добре шансе да ћемо тамо изгубити, а све и да добијемо, то неће имати никакву тежину, јер резолуције ГС ОУН нису обавезујуће“? Питање је поштено постављено, али суштински наводи воду на

америчку воденицу, и ставља нас у кош заједно са свима онима који су се приклонили америчкој мантри о „посебном случају Косова“, надајући се да ће НАТО војска пре моћи да заштити њихову сувереност и интегритет, него отворен, демократски дијалог са равноправним народима и државама. (Ко у то још верује, нека погледа како се држе сувереност и интегритет Ирака, Авганистана, па и БиХ – земаља успостављених на НАТО интервенцијама и одржаваних искључиво америчком политичком и војном силом.) Одустати од борбе за Косово пред Уједињеним нацијама исто је што и одбити помоћ корумпираних и компромитованих полиција, у нади да ћемо се лакше договорити са управо оним мафијашима, чије нас је деловање од самог почетка и довело у неприлику. Одустајање од дизања галаме у Уједињеним нацијама, и то не у Савету безбедности у коме смо, понајмање својом заслугом, издејствовали удобан status quo, већ управо у Генералној скупштини, разговарајући са свима онима који су, попут нас, актуалне или потенцијалне жртве западњачког империјализма, значи прећутно пристајање на насиље, тиранију и безакоње, које су САД наметнуле за врховни међународни ауторитет, а богате земље западне Европе им то сопственим лицемерјем, кукавичлуком и грамзивошћу дозволиле.

„Молим Вас господине, хтео бих још мало“

Поражавајућа и истински срамотна одлука МСП да без икаквог основа једну цивилизовану државу изузме од заштите оснивачке повеље ОУН и резолуције непосредно донете да јој гарантује њена неotuђива политичка права, показала се као шлагворт за галиматијас снисходљивости, лицемерја, малодушности, дефетизма и обичног кукавичлука, који нас, ево већ недељама упорно засипа са свих медија. Брзо реаговање српске дипломатије предлогом резолуције која је, ето, ако ништа друго, успела да узбурка међународне страсти, разгневи наше непријатеље и засени судску одлуку која је требало да буде последњи ексер у ковчегу српског Косова, доказује у најмању руку да српска страна, упркос критикама, ипак није изашла пред Међународни суд „авантуристички“, већ је заиста имала припремљене стратегије за сваки исход. Критике ових потеза на српској јавној сцени, међутим, веома брзо су превазишле питање пуке компетенције Министарства иностраних послова и отвориле питање *сврсисходност и борбе за Косово уопште*

. Као да су сви исувише озбиљно схватили ону подлу тезу, пласирану још пре неколико година из англо-америчких извора, да Србија тражи ватромет, који би јој омогућио да се неприметно одрекне своје историјске колевке. Без сумње, то је управо оно што Американци од нас очекују.

Али нападајући текст резолуције, било зато што је преблаг (не помиње „зликовачку НАТО агресију“ нити „геноцид над српским народом“), било зато што не помиње резолуцију 1244 (дакле, оставља је на снази), било зато што нас „конфронтира са ЕУ

зарад бескорисних поена које ћемо добити код неких-тамо-несврстаних“, домаћи критичари (они добронамерни и родољубиви, наравно) заборављају неколико кључних ствари. Пре свега, спољнополитички савезници Србије подржали су њену дипломатску иницијативу у Генералној скупштини. Ту се пре свега мисли на Русију, без које уопште не би било садашње српске дипломатске позиције, нити икакве могућности да се на међународној сцени брани Косово, а за њом и на Кину и Индију, затим славну „ЕУ петорку“ (Шпанија, Румунија, Грчка, Словачка и Кипар), а затим и низ других утицајних и пријатељских земаља у свету. Све су оне заложиле део свога образа, ауторитета и утицаја да на међународној сцени одбране интересе Србије, из простог разлога што је Србији учињена *неправда*. Ниједна од њих то не би учинила, да их Србија није бар донекле уверила да њихово поверење и подршку неће изиграти.

Уједињене нације су наша арена, морал, правда и принципи су наш домаћи терен. Ми се са „Квинтом“ и НАТО не можемо такмичити по војној снази, политичкој моћи и богатству, стога не смемо препустити нити једно борилиште где још постоји простор за аргументе, где се може добити говорница, ако ништа друго, а оно бар да се пред лицем историје очитује лицемерје, бахатост и силеџијство оних земаља, које су себи узеле за право да се намећу за предводнике човечанства. Колико год се трудили, колико год новца на то просули и вратова поломили, они и даље не могу од црног начинити бело, а од Косова државу – докле год им ми то не допустимо.

И дакако, не треба се заносити да у свету постоји нека „лига слободних“, спремна да се у наше име бори против империјализма и неоколонијализма који нам ставља чизму на груди. Зато што очекујемо да Генерална скупштина УН устане у нашу одбрану, прогласи САД за агресора и уведе им санкције, зато тако лако и наседамо на причу да је „подношење резолуције бесмислено и бескорисно“. А ствари стоје управо супротно – Србија је та, која својом резолуцијом брани Уједињене нације од америчке хегемоније. Она је та која устаје против неправде, на њу је пала историјска коцка да, попут Оливера Твиста, устане и каже „молим Вас господине, хтео бих још мало“, можда само да би се на њу сручила сва силина разобрученог гнева великих и моћних, који, ето, већ цепте и кључају и због оног „преблагот документа“ који „нема никакав практичан значај“.

Цртице о Косовском миту

Када се превише времена проведе у српској политичкој каљузи, лако је почети размишљати прљава, као што особа коју су превише пута ишутирали док је лежала има природну склоност да искористи „сваку прилику“ да узврати ударац. Стога је лако заборавити за шта смо се, заправо, све ове године борили, и од чега никада не смемо да

одустанемо. Превише често нас подсећају на то да су Хрвати, босански муслимани и Албанци бранили своје себичне интересе насилним и нелегитимним средствима, да смо почели и сами да верујемо да ћемо имитирањем некога од њих постићи једнако „добре“ резултате. Србија је својим дезоријентисаним деловањем постала једина земља Европе која се отворено супротставила америчким плановима за глобалну хегемонију. Она је то скупо платила и још увек плаћа. То зна она, то знају Американци и чланице НАТО, то знају и све чланице ЕУ и УН, без обзира какав став о независности Косова имале. Међутим, тај отпор западном империјализму у тренутку када је он био на врхунцу, представља међународни престиж који сав новац овога света, сав економски просперитет и напредак у евроинтеграцијама не могу да купе. То је оно што остаје за историју и оно што носи са собом моралну тежину и ауторитет.

Не треба се заносити да у свету постоји нека „лига слободних“, спремна да се у наше име бори против империјализма и неоколонијализма који нам ставља чизму на груди. Зато што очекујемо да Генерална скупштина УН устане у нашу одбрану, прогласи САД за агресора и уведе им санкције, зато тако лако и наседамо на причу да је „подношење резолуције бесмислено и бескорисно“. А ствари стоје управо супротно – Србија је та, која својом резолуцијом брани Уједињене нације од америчке хегемоније.

И управо су ти „часни ожиљци“ које Србија више од десет година носи, и које сва ЕУ шминка није могла да сакрије, оно што Србију обавезује да у Уједињеним нацијама наступи храбро и захтева оно што јој припада. Претходних пар недеља нам је показало да јој за то нису потребне нарочито тешке речи, нити нарочито пргав став. Довољно је да Србија цитира Повељу УН и то је већ скандал. Довољно је да она позове на јавну расправу и отворен дијалог, и то је већ пркос, „неуважавање партнера из ЕУ“ и „необјашњива конфликтност“. Земље Запада, ваљда зато што им није чиста савест, упињу се из петних жила да натерају Србију да се одрекне свог моралног преимућства, тако што ће јавно, пред свима, да одустане од онога за шта се толико упорно борила свих ових година. У ту прљаву игру су укључене и потајне сугестије да би Србија требало да одустане од својих начелних ставова и упусти се у мутне трампе и фантомске територијалне компромисе, разочаравши једном за свагда оне који у њој пре свега виде невину жртву међународног насиља.

„Косовски мит“ и „видовданска етика“ никада се нису тицали територија и граница, они нису имали везе са конкретним односом Срба и Албанаца, а понајмање су упућивали српски народ да се хвата у коло америчке империјалне политике – не зато што су у том колу свима кржаве руке од српске крви, већ зато што су им *кржаве руке уопште*. Борба за Косово је, у ствари, борба за чисте идеале и принципе. Она *обавезује*

да се буде на страни истине и правде, и онда када је на супротној страни неупоредиво више њих, и када су они богатији, моћнији и успешнији, и када је њихово цело Царство земаљско. А наспрам Царства земаљског је Царство небеско, које, као што знамо, одбацује празне изговоре, гнуша се политикантског прагматизма и не познаје „немогуће мисије“. Стога нема тог притиска којим се може оправдати одустајање, нити „компромиса“ који може бити важнији од онога што Србија има прилику да уради на међународној сцени.

За педесет или сто година, садржаја српске резолуције неће се сећати нико, као што ни данас није битан онима који захтевају да га променимо, само зато њих нисмо питали ни за шта, када смо га састављали. Остаће само једно: или је Србија тражила своје право, упркос претњама и уценама, бранећи сопственим примером суверенитет и међународно-правни субјективитет, како себе, тако малих и обесправљених народа уопште; или је послала земљу и воду у Вашингтон и Брисел, и тако јавно, на властиту срамоту, признала да је једино право на које се вреди позивати – право јачега, и на тај начин пружила легитимацију свима који признају и подржавају независност Републике Косово. Уједињене нације су основане пре свега да би малим, немоћним и обесправљеним пружиле ову врсту заштите, али је ова њихова улога увелико заборављена. Будући земљом преседана, Србија има могућност, ма како незнатну, да омогући Уједињеним нацијама да блесну макар на тренутак, огласивши неправду у свету без правде. А тај задатак је више него достојан наших предака, митова и завета.